

М. П. Драгоманов.

«Літопис Української Революції». Вийшла в світ частина 2-го т. — кн. 4-та «Брат проти брата» (Київ—Львів, 1923) та кн. 5-та «Польща визнає самостійність України» (Львів, 1924), де мова йде про воєнно-істор. біографію С.Петлюри (вид. 2-ге; Філадельфія, 1988). Критичні зауваження щодо праці Д. висловлювали Л.Цегельський («Від легенд до правди», Нью-Йорк—Філадельфія, 1960) та І.П.Мазена («Україна в огні й бурі революції», б/м, 1951, вип. 2). Видав корпус оперативної документації «Зимовий похід: 6.12.1919 — 6.05.1920», що вийшов як 12-й т. «Праць Українського Наукового інституту» (Варшава, 1932; вид. 2-ге — Нью-Йорк, 1969). Написав також цикл статей «Чотири повстанські рейди та їх ліквідація» — про рейд отамана Сагайдачного *Холодний Яр—Херсон* («Літопис Червоної калини», 1932, ч. 11), рейд отамана Залізняка Хирівка (нині с. Заріччя Корсунь-Шевченківського р-ну Черкас. обл.)—*Володарка* (1932, ч. 12); рейд отамана Мірошниченка Хирівка—Кирилівка (нині с. Шевченкове Звенигородського р-ну Черкас. обл.; 1933, ч. 1); рейд отамана Ю.Пютюнника (1933, ч. 4—5), а також нарис історії Звенигородського коша Вільного козацтва («Календар Червоної калини», 1933). На поч. 1930-х рр. Д. жив у Польщі (можливо, в Каліші).

П. у м. *Краків*, похований на Раковицькому цвинтарі.

Літ.: *Майстренко І.* Історія мого покоління. Едмонтон, 1986.

С.І. Білокінь.

ДРАБ — рядовий воїн найманої піхоти, що була на службі *Великого князівства Литовського* і *Корони Польської* наприкінці 15—16 ст. На укр. землях кількість Д. була незначною. Д. розташовувалися невеликими ротами по 50—100 осіб у найголовніших містах краю. Київ. гарнізон налічував 200—300 Д. Як правило, Д. у роті ділилися на дві рівні частини, одна з яких була озброєна вогнепальною зброєю (*аркебуз, мушкет*), ін. — холодною (*алебарда*, спис та ін.). Кожен Д. мав меч або шаблю. Драби добре зарекомендували себе у війнах із *Молдавським князівством* і Рос. д-вою. Під час татар. нападів

унаслідок своєї нечисленності й малорухомості вони використувалися для оборони замків.

Літ.: *Любавський М.К.* Очерк історії Литовско-Русского государства до Люблинской унии включительно. М., 1910; *Kolankowski L.* Obrona Rusi za Jagiehonów. Б/м, б/р.

Б.В. Черкас.

ДРАГА-СУМАРÓКОВА Валерія Францівна (17(05).12.1896—07.04.1967) — актриса. Нар. арт. УРСР (1954). Н. в м. *Москва*. 1916 закінчила драм. від-ня Моск. філармонічного уч-ща. 1916—23 працювала в театрах Ярославля, Москви, Ростова (усі нині — міста в РФ), 1923—26 — у Харків. рос. драм. театрі. 1926—67 — актриса Київ. рос. драм. театру ім. Лесі Українки (1936—38 грала в Київ. польс. театрі).

Ролі: Донна Анна («Камінний господар» *Лесі Українки*), Василиса («На дні» *М.Горького*), Аркадіна («Чайка» *А.Чехова*), Грета Норман («Життя починається знову» *В.Собка*), Катаріна, Віола («Приборкання непокірної», «Дванадцята ніч» *В.Шекспіра*), Ганна («Навіки разом» *Л.Дмитерка*), Панова («Любов Ярова» *Б.Треньова*), Комісар («Оптимістична трагедія» *Вс.Вишневського*).

П. у м. *Київ*.

Літ.: Митці України. К., 1992.

О.В. Корнієвська.

ДРАГІНИЧ (Дрешнич, Гредінович) **Ян** (Іван; р. н. невід. — після 1696) — *гетьман наказний*, молдов. боярин. За походженням грек, добре володів укр. мовою. В червні 1681 призначений наказним гетьманом правобереж. *Війська Запорозького* від імені молдов. господаря і володаря *Правобережної України* *Георгія Дуки*. Мав резиденцію в м. *Немирів*. Виконував універсали Дуки щодо колонізації краю, однак у жовт. 1683 усунутий від гетьманства козаками С.Куницького. Разом із сім'єю втік до Молдови і проживав у м. Ясси (нині місто в Румунії). 1696 прибув із послами *І.Мазени*, що поверталися від господаря Молдови *К.Дуки*, до м. *Батурина*. За дозволом *Петра I* та *І.Мазени* оселився в Україні. Подальша доля невідома.

Літ.: *Мохов Н.А.* Молдавія епохи феодалізму. Кишинев, 1964; *Новосієвський І.М.* Деякі українські проблеми

в світлі молдавської хроніки *Йона Некулчі*. В кн.: Збірник на пошану проф. д-ра *Олександра Оглоблина*. Нью-Йорк, 1977; *Чухліб Т.В.* Козацький устрій Правобережної України (остання чверть XVII ст.). К., 1996.

Т.В. Чухліб.

ДРАГОМА́НОВ Михайло Петрович (псевдоніми — Кирило Василенко, Волинець, М.Галицький, М.Гордієнко, П.Кузьмичевський, П.Петрик, М.Толмачов, Українець, Чудак та ін.; 30(18).09.1841—02.07(20.06).1895) — громад. та політичний діяч, історик, філософ, публіцист, фольклорист, літературознавець. Син *П.Драгоманова*, брат *Олени Пчілки*, племінник *Я.Драгоманова*. Н. в м. *Гадяч* у дворянській родині. Закінчив історико-філол. ф-т Київ. ун-ту (1863), в якому займався пед. діяльністю до 1875 (доц. каф-ри антич. історії). 1876 через переслідування царськими властями за участь у діяльності київ. громади (див. *Громади*) емігрував до Женеви (Швейцарія), де заснував Вільну укр. друкарню, видавав перший укр. політ. ж. «*Громада*» (1878—82). Підтримував зв'язки з діячами укр. к-ри (зокрема *М.Костомаровим*), встановив контакти з передовою галицькою молоддю (зокрема — із *І.Франком*). Разом із *С.Подольським* і *М.Павликом* заснував «Женевський гурток» — зародок укр. соціаліст. руху. Через розрив із громадівцями *Санкт-Петербурга* і гол. чин. з київ. громадою (1886) Д. було позбавлено фінансової підтримки, й 1889 він приймає запрошення обійняти посаду проф. каф-ри заг. історії Софійського ун-ту (м. Софія, Болгарія). У Болгарії провів останні роки свого життя.

Д. — автор понад 2 тис. творів з історії, літературознавства, фольклористики та ін. наук. дисциплін. Сусп. процес розумів як поступальний розвиток політ. і моральних ідей, підпорядкованих внутр. законам прогресу. Політ. ідеалом його була федеративна д-ва, побудована на основах адм. децентралізму і культ.-нац. автономії, з дотриманням принципу соборності України. У працях «Передне слово до “Громади”», «Чудацькі думки про українську національну справу», «Пропащій час» та ін. звертався до багатьох важливих питань історії України

14 — 1-ї пол. 19 ст., у т. ч. стосовно істор. ролі *Запорозької Січі*. У публіцистичних творах «Внутрішнє рабство і війна за звільнення», «До чого довоювалися», «Листи на Наддніпрянську Україну» та ін. засуджував нац. й соціальне поневолення народів *Російської імперії та Австро-Угорщини*. Як літ. критик висвітлював здобутки укр. письменства, його значення та місце в європ. літ. процесі. Зокрема, 1873 опублікував в італ. ж. «*Rivista Europea*» («Європейський огляд») ст. «Український літературний рух у Росії та в Галичині (1798—1872)». Брав участь у закордонному виданні творів *Т. Шевченка*, *М. Костомарова* та ін. укр. письменників і вчених, доклав багато зусиль, щоб поширити їхню спадщину в перекладах європ. мовами. У працях «Малоруські народні перекази і оповідання», «Нові українські пісні про громадські справи», «Політичні пісні українського народу XVIII—XIX ст.» високо оцінював виховну й пізнавальну роль нар. творчості.

П. у м. Софія.

Тв.: *Собрание политических сочинений*, т. 1—2. Париж, 1905—06; Літературно-публіцистичні праці, т. 1—2. К., 1970.

Літ.: *Іванова Р.П.* Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України (II половина XIX ст.). К., 1971; *Федченко П.М.* Михайло Драгоманов: Життя і творчість. К., 1991; *М.П. Драгоманов і Галичина*: Бібліографічний покажчик. Львів, 1992; *Грінченко Б., Драгоманов М.* Діалоги про українську національну справу. К., 1994; *Круглашова А.М.* Драма інтелектуала: Політичні ідеї Михайла Драгоманова. Чернівці, 2000.

Ю.А. Пінчук.

ДРАГОМАНОВ Петро Якимович (11.07(29.06).1802—осінь 1860) — чиновник, правник, літератор. Брат *Я. Драгоманова*, батько *М. Драгоманова* та *Олени Пчілки*, дід *Лесі Українки*.

З дрібної полтав. *шляхти*. Н. в с. Монастирські Будища Гадяцького пов. Полтав. губ. (нині с. Малі Будища Гадяцького р-ну Полтав. обл.). Син військ. скарбника, колезького асесора *Я. Драгоманова* та його дружини *Ганни* (з роду Колодязинських). Навч. в Петерб. уч-щі правознавства. Від 1817 служив на незначних цивільних посадах канцелярії Військ. мін-ва й ін. установ цю-

го відомства у *Санкт-Петербурзі*. 1828—32 співпрацював із рос. альманахами і часописами «Северная звезда на 1829 год», «Северный Меркурий», «Гирланда», «Литературные прибавления к «Русскому инвалиду»», публікував як власні поезії, так і перекладені ним твори — вірші та прозу.

1836 пішов у відставку в чині колезького асесора. 1838 повернувся в Україну. З дружиною *Єлизаветою* (дівоче прізвище — *Цяцька*) виховував трьох синів і трьох дочок, порядкував у придбаній ним гадяцькій садибі та маєтку Підварок, або Верблячий. 1840—44 був засідателем повітового суду, згодом — приватним адвокатом. Збирав нар. пісні, частину записів передав своєму родичеві проф. *Амвросію Метлинському*.

П. у м. *Гадяч*.

Літ.: *Пчілка О.* Твори. К., 1988; *Сергієнко Г.Я., Супрунок О.К.* Драгоманов Петро Якимович. В кн.: УЛЕ, т. 2. К., 1990; *Супрунок О.* Віхи славного родоуду. «Вітчизна», 1990, № 9.

П.Г. Усенко.

ДРАГОМАНОВ Яків Якимович (08.03(24.02).1801—1840) — чиновник, військовик, декабрист (див. *Декабристів рух*), літератор. Брат *П. Драгоманова*, дядько *М. Драгоманова* й *Олени Пчілки*. Н. в с. Монастирські Будища Гадяцького пов. Полтав. губ. (нині с. Малі Будища Гадяцького р-ну Полтав. обл.).

Від 1817 служив канцеляристом у *Санкт-Петербурзі*, при військ. м-ві. В чині колезького реєстратора залишив цивільну посаду та 1820 став юнкером Полтав. піх. полку, дислокованого в м-ку Ржищів (нині місто Київ. обл.). 1825 (можливо, й раніше — 1824) у *Житомирі* прийнятий до *Товариства з'єднаних слов'ян*, сам залучив до орг-ції однополчан — ротних командирів *Омеяна Троцького* і *Степана Трусова*. Проте восени 1825 захворів і, потрапивши до лазарету, певним чином утратив зв'язок із декабристами.

Від поч. 1826 — прапорщик на посаді полкового аудитора в *Бобруйську*, навесні того ж року був заарештований, утримувався під слідством у *Могильові* (нині обидва міста в Республіці Білорусь). Відбув тримісячне ув'яз-

нення в *Динабурзькій фортеці*, після чого висланий до Староінгерманландського піх. полку. 1828 пішов у відставку. Перебував під наглядом жандармів.

1829 — знову на цивільній службі, в сенатському департ., від 1830 — у Гол. управлінні ревізій держ. рахунків (канцелярист, пом. контролера). На сторінках петерб. преси виступав (почасти в співавторстві з братом) як поет, прозаїк, перекладач з нім. й франц. мов на рос. Серед його творів — переспів віршів *А. Міцкевича*.

Літ.: *Павловський И.Фр.* Декабрист *Я.А. Драгоманов*. «Україна», 1907, № 5; *Багалівна-Татарінова О.* Справа *Якова Драгоманова*. В кн.: *Декабристи на Україні*, т. 2. К., 1930; *Айзеншток И.Я.* Поэтическая деятельность *Драгоманова*. «Литературное наследство», 1956, т. 60, кн. 1.; *Ротач П.П., Супрунок О.К.* Драгоманов *Яків Якимович*. В кн.: УЛЕ, т. 2. К., 1990; *Супрунок О.К.* Драгоманов *Яков Акимович*. В кн.: *Русские писатели: 1800—1917*, т. 2. М., 1992.

П.Г. Усенко.

ДРАГОМИРЕЦЬКИЙ Антін Григорович (1887 — р.с. невід.) — громад. та політ. діяч. Н. в м. *Київ*. Чл. *Української соціал-демократичної робітничої партії* (1906), діяч профспілкового руху, один із керівників *Спілки деревообробників*. За політ. діяльність 1915 засуджений до 5-річного ув'язнення (відбував покарання до *Лютневої революції 1917*).

1917 очолював Укр. робітн. клуб і Київ. к-т УСДРП. Чл. *Української Центральної Ради* й *Малой ради* (див. *Комітет Української Центральної Ради*) від УСДРП, Всеукр. ради робітн. депутатів. Належав до лівого крила УСДРП, був серед засн. УСДРП (незалежних). На установчому з'їзді *Української комуністичної партії* (22—25 січ. 1920) обраний головою партії. Після розпуску УКП приєднався до КП(б)У. Від 1925 — чл. правління Укр. тресту с.-г. буд-ва, був чл. ВУЦВК (1925—26). Автор публікацій у «Вістях українських економістів». У 1930-х рр. репресований як колиш. лідер УКП. Подальша доля невідома.

Літ.: *Курас І.Ф.* Повчальний крок історії. К., 1986; *Українська Центральна рада: Документи і матеріали*, т. 1. К., 1996; *Верстюк В., Осташко Т.* Діячі *Української Центральної Ради: Біографічний довідник*. К., 1998.

Т.С. Осташко.